

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvérve.
Egy évre 16 h.
Negyedévre 4 ..
Melyben háshoz hordva.
Egy évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egy évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hirtelen
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 44. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1915 február 24.

Lobogózzuk fel házainkat!

— A polgármester felhívása. —

Polgártársak!

Azon nagy horderejű győzelmek hatása alatt, melyeket hatalmas szövetségeseink és a mi derék csapataink úgy fent északon a „Mazuri tavaknál” mint édes hazánk védelmében a bukovinai és galíciai harc-tereken az oroszok felett arattak, felkérem a város polgárait, hogy örömnünknek a győzelem felett és ragaszkodásunknak valamint hős katonáink iránt érzett őszinte szeretetünknek külső nyilvánítása céljából lobogózzák fel házainkat.

A jelen nagy történelmi pillanatokban csak örvendezhetünk, anynyival is inkább, mert ezen hatalmas győzelmek révén egy nagy lépéssel vitték előre hős katonáink a mi igazságos szent ügyünket.

Nagyvárad, 1915 február hó 23.

Rimler Károly,
polgármester.

Miért adják a 400 waggon búzát a malmoknak? Miért nem osztják azt ki a nagyközönség között?

— Levél a szerkesztőhöz. —

Olyan kérdés, amelyre a háború folyamán amugy is nagyon fölgazdagodott malmosokon kívül senki sem tud elfogadható feleletet adni.

Sőt a lapok is nagyon óvatosan kezelik az egész kérdést, éppen mintha olyan veszedelmes dolog lenne a vele való foglalkozás, mint teszem azt a ragályos betegekkel való.

Tudom, hogy Szerkesztő ur nem részvényese egyik malom-vállalatnak sem és így bátran mer is, akar is foglalkozni ezzel a mindnyájunkat érdeklő (természetesen a malomtulajdonosokat is beleszámítva) igen fontos közgazdasági, jobban mondva köztáplálkozási és közegészségügyi kérdéssel.

A 400 waggon búzát a város közönsége kapja s mégis a malmok fogják azt átvenni, kifizetni, megőrölni, keverni, a lisztek árát meghatározni, a mellékterményeket ajándékká kapni, azoknak az árát tetszésük szerint megállapítani stb. Mintha bizony a város közönsége ügyefogyott vagy elmebajos volna, aki nem tudná mindezt maga elvégezni. El tudja az, csak tessék megpróbálni! Például:

1. A 400 métermázsas búzát a városi tanács egyik tagja vegye át és ő is fizesse azt ki a város közönsége nevében. Sok heverő igája van a városnak, be tudja az azt a vasutól fuvarozni könnyű szerrel. (Egy fuvarra 25 métermázsát számítva, 10 városi kocsi befuvaroz naponként 1000 métermázsát s így a 40 ezer métermázsas beszállítása 40 napig tart; 20 fuvarral azonban már csak félannyi ideig.)

2. A város közönsége, illetve tanácsa elhelyezi ezt a buzakészletet a nyári szinkör helyiségében. (5000 köbméter térfogat szükséges az elhelyezésére, vagyis olyan hely, amely 30 m. hosszú, 16 m. széles és 10 m. magas.) De ha a város azonnal hozzáfog a kiosztásához, amelynek semmiféle elfogadható akadályja nincs, akkor igen kicsi helyen el fog férni, mert a befuvarozott mennyiséget mindjárt ki is osztatja.

3. A városi gabona-magtára éjjel-nappal fölváltva szuronyos katonák, illetve ezek hiányában budapesti mintára ugyanilyen polgárőrök őrködnek.

4. A gabona mennyiséget a város saját tisztviselőivel a közönség között kiosztatja. Ez semmibe sem kerül, fölváltva szívesen elvégzik a mi derék tisztviselőink és tani toink, akik az államsegély kiosztása körül is ugyancsak ingyen a legteljesebb elismerésre méltó módon buzgólkodnak.

5. A kiosztás a lehető legegyszerűbb módon megy végbe: a gazdasági tanácsos az anyakönyvi hivatal értesítője alapján kiadja az utalványokat* (minden egyévre 10

* Ezt talán jobban meglehetően állapítani a bejelentő hivatal adataiból. (Szerk.)

kg. buza jut havonként, illetőleg a felnőttekre ennyi, a gyermekekre félelnyi.) Erre az utalványra megkapja mindenki az egyhavi kompetenciáját a városi gabona-magtárból.

6. Most jön a malmok szerepe. A malmok kötelesek a búzát megőrölni métermázsánként 2 K 40 fillérért s kötelesek egy métermázsas búzából legalább 75 kilogramm tiszta lisztet, 23 kilogramm korpát és decert kiszolgáltatni. (Utóbbit a malmok a közönségtől különként 24 fillérjével megvásárolhatják.)

7. A keverést elvégzi a közönség. Azt nem is szabad előre nagy mennyiségben elkészíteni, mert az a liszt tökéletes megromlását eredményezné. A kukorica csirájában ugyanis, bármilyen száraz legyen is különben, mindig van annyi nedvesség, amely képes az egész lisztet fölmelegíteni, erjedésbe s ezáltal romlásba hozni. A keverés arányát a hatóság külön megállapítja. A keverésre a közönség rá lesz kényszerítve, mert a kiszabott buzamennyiség csakis ilyen módon fog kitartani a meghatározott ideig. Aki tehát nem keveri, annak a hónap 20-ika táján elfogy az enniavalója.

8. Ilyen módon a város közönségének a 400 waggon búzája elég lesz körülbelül okt. november haváig, mert nem minden lakosnak van ám szüksége a buzamennyiségre. Veleccén pl. sok termelő család van, azoknak egyiknek sincs szüksége a hatósági búzára. Vannak sokan olyanok is, akik előrelátásból, mihez természetesen pénzük is volt, mert ez föltétlenül szükséges hozzá, e nélkül a legkitünőbb előrelátás sem ér egy pipa dohányt ellátták magukat és egész családjukat egész aratásig a szükséges lisztmennyiséggel. Ha összevéve ezeket, 20 százalékra tesszük: már tekintélyes megtakarítás áll elő. És az ilyenformán bizonyosan itt fog maradni a város magtárában. Másképpen bizony hamar elfogják azt előlünk vásárolni a jó vidékiek, akiknél pedig tömérdek buza van dugaszban, kukorica csutkák, kórok, szalma és szénakazlak alá elásva. Csak a napokban bontotta föl egy kovácsii gazda még az ősszel elásott 60 mázsa búzáját, de biz abból nem tud használni egy szemet sem, mert a vakond befúrt a verembe, az eső és a hólebefolyt s a drága sok szép buza mind tönkre ment.

9. Ha pedig beválik és én tudom, hogy beválik a közönségnek ilyenformán jó és olcsó liszttel való ellátása (mert mellel legyen mondva: a malmok kevert lisztjei már ehetetlenek és ebből a kevert lisztből a hogy a fáma beszéli már félre is van téve 40 waggonnal, úgy, hogy a malmok ocsúrt aranyat kapnak a várostól, azért vállalták olyan szívesen magukra a befuvarozás és a kiárusítás költségeit) tessék azt a jövőben állandósítani és ellátni a közönséget élelmiszerral, vagyis legalább kenyérral és

hussal. Hogy tönkre mennek a malmosok és mészárosok?! Ne féltsük őket! Nem mennek tönkre, csak nem fognak keresni egy nap alatt 150 koronát, hanem kénytelenek lesznek beérni mint más becsületes ember 10 koronával. (A 150 korona tiszta napi bevétel nem légből kapott szám, Czeglédy Jeremiás önvallomása, aki a multkorai értekezleten egész őszintén beismerte, hogy egy kiló husson a tiszta nyereség 30 fill. tehát egy mázsán 30 korona, vagyis egy kisebb fajta ökrön 150 korona. Hát most, aki 5-6

ökröt elad naponként, tessék annak kiszámítani az évi jövedelmét!)

Ennek a cikknek az éle pedig a malmosok és a mészárosok ellen irányul, akik, mint ezek az adatok mutatják, hallatlan módon uszorázzák a közönséget. Elvégre mindennek van határa. Az uszorának és az emberszólásnak is. Nem is mondom hát ez alkalommal többet, de ígérem, hogy ismét főlelelem tiltakozó szavam, amikor szükség lesz rá.

Egy a sok kiuzsorázott közül.

Fetser Antal bucsuja Biharvármegyétől.

A mai rendkívüli megyegyűlés.

Miskolczy Ferenc főispán bucsuztatja el a győri püspököt.

Biharvármegye törvényhatósága ma tartja meg rendkívüli ülését, melyet a hadiadó felszólamlási bizottság megalakítására hívott össze a főispán. Bármily fontos tárgya is ez a törvényhatóság, mégis teljesen eltörlül a mai ünnepélyes aktus mellett. Ma bucsuzik el ugyanis Fetser Antal az új győri püspök. Ez a nevezetes esemény ünneppé bár, de szomorú ünneppé avatja a megyegyűlést. Az bucsuzik el a vármegye törvényhatóságától, aki a vármegyével legjobban össze volt nőve, aki úgy ismerte ennek a hatalmas vármegyének minden ügyét, hogy a szakreferens se jobban. És ez a bucsu annál érzékenyebb lesz, mert a vármegye, mely számított ügyeinek vezetésében Fetser Antal kiváló tudására és támogatására, nem egy könnyen fog méltó utódot találni.

Fetser Antal győri püspök a kinevezése után pár nappal beadta a megyénél viselt bizottsági tagságairól való lemondását a főispánhoz.

Erről a lemondásról a legutóbbi időkig a főispánon kívül alig tudott valaki. Akkor jutott köztudatra, mikor Miskolczy Ferenc összehívta a rendkívüli közgyűlést. Első ízben tehát csak tegnap, a mai rendkívüli közgyűlést előkészítő állandó választmányi ülésen foglalkoztak vele hivatalosan.

A vármegye teljes állandó választmánya tegnap 10 órakor tartott ülést. Az ülésen Miskolczy Ferenc főispán is jelen volt. Első sorban is Fetser Antal bucsu-iratát olvasták fel, amelyben a püspök a Biharvármegyénél viselt tagságairól lemond és elbucsuzik a törvényhatóságtól. Miskolczy Ferenc főispán a bucsu-irat felolvasása után pár szóban méltatta Fetser Antal érdemeit. Ezután az állandó-választmány úgy határozott, hogy felkéri Miskolczy Ferenc főispánt, hogy a rendkívüli közgyűlésen ő bucsuztassa el a győri püspököt. A határozat alapján ma a megyegyűlésen a főispán ékesszólással fog elbucsuzni Fetser Antaltól.

Érdekes játéka a sorsnak. 1910 március 16-án mikor Miskolczy Ferenc főispán székfoglalóját tartotta, akkor a vármegye közönsége nevében Fetser Antal fogadta és üdvözölte klasszikus szépségű beszédben az új főispánt és most ugyanaz a főispán fogja őt elbucsuztatni onnan, ahol annyi alkalma volt a közszereplésben és a főispánnal való együttműködésben.

Fetser Antal elbucsuztatása után a hadihitelintézet felállítására vonatkozó ügygel foglalkozik a vármegye. Ebben a dolgban az állandó választmány a Kereskedelmi és Iparkamara előterjesztését fogadta el. Kimondta ugyanis, hogy a megyegyűlésen a felállítandó hitelintézet veszteségeinek 13 százalékáért vállaljon garanciát a törvényhatóság.

A hadi adó felszólamlási bizottságába az állandó-választmány a következő tagokat ajánlja megválasztani: Wertheimstein Alfréd, Tóth Mihály, Bölönyi József. Póttagokul Grósz Zsigmond, Zathureczky István, Des Echerolles Kruspér Sándor.

A kórházi szállítók részére adandó kártérítés dolgában a kórházi választmány javaslatát fogják tárgyalni.

A német blokádnak

megállítja Anglia nemzeti életét.

Budapest, február 23. (Saját tudósítónktól.) Behnke, Németország admirálisa, következőket mondotta többek között az Unió attaséjának Németország blokádjáról:

— Németország jól tudja, hogy vizalattjáró hajóinak segítségével nem csupán azt érheti el, hogy Anglia is szűkben lesz az élelmi szereknek, hanem megállíthatja Angliának egész nemzeti életét. Németország ezt megteheti, csak arra kell vigyáznia, hogy a semleges hajókat megkülönböztessék az angol hajóktól. Ami egyáltalán lehetséges, mindent megteszünk, hogy a neutrális hajókon az emberek életét veszélyre ne fenyegetse. A vizalattjáró hajók parancsnokai erre nézve szigorú utasításokat kaptak.

— Újból és újból figyelmeztetnem kell azonban a semleges államok hajóit a megjelölt zóna veszedelmességére. A manifesztumunkban megjelölt vonalon az angolok aknákat raktak le a védekezés érdekében. Mi a magunk részéről szintén aknákat raktunk le a támadó hadjáratunk érdekében. Ennek természetes következménye, hogy minden hajó, mely a kijelölt zónán megjelenik, a legnagyobb veszedelemben forog.

— Tengeralattjáró hajóink akciójától azt a nagy eredményt várom, hogy ezzel nagy mértékben siettetni fogjuk a hadjárat befejezését.

Duklánál tovább folyik a harc.

Budapest, febr. 23. (Saját tud.) A Dukla-medencében tovább folyik a harc, jelentőségének megfelelő hevességgel.

A Nida- és Dunajec-vonalon az utóbbi napok harcainak élénksége csilapodott és csak tüzéségi harcok folynak szakadatlanul.

Przemysl nehéz várágyui jól dolgoznak.

Berlin, február 23. Az orosz határról jelentik a Nationalzeitungnak: A moszkvai nagy lapok haditudósítói hirt adnak róla, hogy az utóbbi napokban nagyon heves ütközetek voltak Przemysl körül, amelyekben orosz részről repülőgépek is szerepeltek. — Przemysl várát rendkívül szívósan védelmezi

a helyőrség és a védelem számára nagyon előnyös a sok mesterséges akadály, amelyek a várterület körül készitettek, igen sok robbanó mező, erős drótsövénykerítések, farkasvermek és mi egymás. Mikor az orosz ostromló sereg legutóbb rohamot intézett a przemysli külső hadállások ellen, különösen nagy veszteségei voltak, mert az osztrák-magyar nehéz várágyuk nagyon jól dolgoznak.

A németek győzelmei nyugaton és keleten.

Nyugati hadszíntér.

Berlin, február 23. A nagy főhadiszállás jelenti:

Calais várára február huszonegyedikéről huszonkettedikére virradó éjjelen számos légi bombát dobtunk.

A franciák tegnap Champagneban Perthesnél és ettől északra újból, — habár csökkenő erővel — támadtak. Tüzelésünkben összes előretöréseik összeomlottak.

Ailly-Apremontnál a franciákat, akik kezdetben kisebb sikereket értek el, állásaikba visszavertük.

A Vogézekken, a Mühlbach községtől északra fekvő nyeregmagaslatot rohammal elfoglaltuk. Egyébként nincs nevezetesebb ujság.

Keleti hadszíntér.

Az oroszoknak gyorsan összeszedett, ujonnan kiképzett erőkkel Grodnótól északnyugati irányban megkísérelt előretörése az oroszok megsemmisítő veszteségei mellett összeomlott.

A mazuri téli csata utáni üldözés alkalmával zsákmányolt ágyuk száma több mint 300-ra emelkedett; köztük tizennyolc nehéz ágyu van.

Ossewietztől északnyugatra, Lomsától északra és Prasznisznál a harcok még tartanak.

A Visztula mentén Ploektől keletre, Wyszogrod irányában tovább nyomultunk előre. Lengyelországnak a Visztulától délre eső részében egy hadosztálynak a Rawka mentén levő állásaink ellen intézett előretörését visszavertük. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Elsülyesztett angol hajó.

Budapest, február 23. (Tud. cenz. táv.) Milanóból jelentik: A Corriere della Serának Londonból táviratozzák, hogy az Ir-tengeren, Belfasttól néhány mértföldnyire egyik német tengeralattjáró elsülyesztette „Dunshire” angol szénszállító hajót.

Lovasroham.

Véres csata a napfogyatkozáskor.

A lovasság szerepéről, huszároham impozáns erejéről mondták el tudósítónknak a következőket:

Első éjféli a hadiállapotban.

— Mikor az európai hatalmak közt már nagyon puskaporos volt a hangulat, valóságilag égett markunkban a kard. Valami megmagyarázhatatlan izgalommal lestük a perect, hogy megkezdődjön a mi világunk, a katonák világa. Végre megtörtént a hadüzenet. Ezredünk az orosz határon állomásozott közvetlenül. Délben kaptuk meg a parancsot, hogy éjjel 12 óra 1 perctől kezdve hadilábon leszünk Oroszországgal, tehát meg kell kezdeni az ellenségeskedést. Lehetetlen leírni azt a hatást, amit ez a parancs kiváltott a katonákból. Este teljesen felkészültünk és rettenetes izgalmak közt vártuk az éjfélt. 10 óra, 11, fél 12. No még egy félóra és egy perc. Gyorsan teltek a percek, az utolsó 1 perccel kivéve. Mi mint valami kísértetek jelentünk meg halotti esőndben az orosz határon. Végre 12 óra 1 perc. És mi átléptük az orosz határt. Katonai örökkel, esendőörökkel kerültünk össze, azonban nagyon gyenge ellenállást tanúsítottak. Mi az első éjszakai kalandból, mint egy éjszakai lumpolásból, hajnal felé tértünk haza. Ez alatt több órseget vertünk le vagy fogtunk el. Másnap már a határ más részén voltunk. Így tartott ez augusztus végefélőig. Addig komoly csatában nem vettünk részt.

A roham.

Augusztus ...-én négy lovasezred nyomult előre Oroszország földjén. Már ekkor Oroszország olyan tömegeket vont össze el lenünk, hogy ezekkel csak a tél beálltával vehettük fel a komoly harcot. A megfelelő intézkedések megtétele után rendes menetelésben haladt előre a négy ezred. Délfelé egy dombos, erdős vidéken egyszerre meg állott az egész lovasság. A vezérkari tiszték tanácskozára jöttek össze, amiből mi azonnal megállapítottuk, hogy a környéken valahol, de már közel van az ellenség. Alig tartott a tanácskozás pár percig, mikor felettünk elpukkant az első shrapnell. A lovasok ekkor láttak először shrapnell, de azért pompás hidegvérrel állottak. Semmi baja sem történt senkinek. Néhány pillanat múlva a második, majd a harmadik shrapnell is explodált felettünk, de minden eredmény nélkül. Tul magasan lóttek a muszkák. A tiszték is nyugodtan viselkedtek s egyelőre semmit sem tettek. A negyedik shrapnell lövésnél azonban már a négy ezred balszárnyánál néhány katonánkat megsebesített. Ekkor új alakulatot csinált az egész lovas tábor. Ebben a formában sem maradhattunk sokáig, mert abból az irányból is kezdtek ránk tüzelni. Ekkor az én ezredemem előre vezényelte az előrsőket s mi is felfejlődve széles vonalon megindultunk előre. Az előrsők elvágattak.

Fél óráig lovagoltunk harera készen, mikor egy domb alá értünk. Itt különös, átható szag ütötte meg orrukát. Felvágattunk a dombra. Alig százötven lépésre egy erdő szélén hosszú tömött sorban egy egész kozák ezred állott. Életünkben most láttunk először kozák ezredet, úgy mint ellenséget. Az a tudat, hogy 5 perc múlva karddal törünk egymás életére, összeszorította a torkunkat s mintha

kieseréltek volna bennünket és a lovainkat, mulékony idegesség fogott el bennünket. Néhány lépésre meglassítottuk lovainkat. El hangzott az ezredes vezényszava. Kirepült az ezred második sorában levők kardja is. Most újabb vezényszó s megharsannak a trombiták. A kürtösök teli tüdővel fujják a rohamot. A kürtjel utolsó üteménél megereszttük a kantárszárát. A kürtök elhallgattak. Egetverő Hurrá! Hurrá! kiáltás tölti be a levegőt. Ezer ló patkója esattog a földön és mint a szélvihar, előreszegezett karddal, a lovon előre hajolva, vágattunk a kozák ezrednek. A kozákok lovaikon ülve égfelé tartott hosszú pikájukat megmozdították. Egyáltalán nem mutatkoztak vérszomjasoknak. Ugy csináltak a hosszú piszkavassal, mintha legyezni akarnának. Sőt sokan még mosolyogtak is. Néhány lépésre voltunk már egymástól. Tisztán hallottam, hogy az ezred ealszárnya már belerontott az orosz ezredbe. Iszonyatos csattogás, ordítás, jajgatás, káromkodás hallatszott onnan. Es most elérkezettnek láttam a pillanatot, ki keresni a magam ellenfelét. Nem nehéz dolog. Az ellenség ugyan ezt teszi s a rohamban szinte mindenki tudja, hogy ki kivel kerül először össze. Egy gyerekes arcú szőke fiú szegezte nekem pikáját. A szij nem jól állhatott, mert idegesen igazgatta az otromba szerszámot. Már felemeltem kardom, hogy elüssem a pikát, mikor a század balszárnya rettenetes erővel vágott az előttem lévő lovasokra. Az ilyen bevágás oly óriási erejű, hogy egész lovas szakaszt képes egy pillanat alatt ugy elsodorni, hogy 10—15 lépésre jut az ellenség. En szabályszerint átjutva az ezred vonalán, a tulsó oldalról visszaakartam fordulni, hogy hátba támadva a kozákokat tovább verkedjem. Amint megfordultam, az valami rettenetes kép volt, ami elém tárult. Meg kezdődött a kéztusa. *Kozákok, lovak a mi lovasaink a földön hemperegve, iszonyatos kiabálásban, káromkodásban, öldösték egymást.* Szinte lehetetlen volt ezt a méhraj-szerű nyüzsgő élet-halálra a küzdő tömeget megközelíteni. Közben a lovaikon maradtak karddal verték egymást. Mindazonáltal meg állapíthattam, hogy mi közülünk sokkal többen vannak még nyeregben. Egyszerre fegyverlövéseket hallok. Pár lépésre a küzdelemtől 8—10 kozák leszállott lováról és a földről kényelmesen lövöldözött a mi kékkabátos lovasainkra. Ezzel a módszerrel akár az egész ezredet is le lehet szedni. Eleresztettem a kardomat s én is elővettem a revolvert. Közel voltam a lövöldözőkhöz, nem volt nehéz feladat. Tízszor lőttem a lövöldözőkre. Biztosan láttam, hogy 6 kozák megrázkódott és elejtette fegyverét. Ugyanekkor a hátam mögött is hallottam lövöldözést. Revolverlövések voltak. Egy orosz tiszt gyalogosan, kényelmesen célözva szedte gette le a kékkabátosokat. Epen az új 10 töltényt tettem be a revolverbe s célba vettem a tisztet, mikor bőszt vágatással, vadul kaszabolva egy altisztünk törtetett elő és egyenesen az orosz tisztre vetette magát. Mielőtt még elsüthette volna pisztolyát, már lesujtott az altiszt kardja, az orosziszt fejé félredőlt s a vastag vérsugár, mint egy szökőkút ömlött ki a nyakából. E közben tartott a kegyetlen gyilkolás bent a tömegben is. Tisztán volt hallható a vassisakra lesujtó orosz kard dübbenése és volt látható a nehézségi kardok kegyetlen pusztítása, amit a tányérsapkás orosz fejében végzett. Sarkantyuba kaptam lovam s neki vágtam a küzdő tömegnek. Ebben a pillanatban állati üvöltés ütötte meg fülem.

— Hu! Huh! Ordítással közeledett va-

laki felém. A hátam mögött volt, nehogy oroszva támadjon, meg akartam fordulni. Egy bőszt, szakállas, báránybőr kucsmás öreg kozák volt, aki vagdalózva, még mielőtt kardom használhattam volna, végigvágott a sisakomon, aztán azt gondolván, hogy ezzel el vagyok intézve, rohant tovább kaszabolva, anélkül, hogy valakiben kárt tett volna. — Csupa emberi és állati hullatömeeggel volt borítva a föld, de a kozák ezred megsemmisült. És ekkor kezdődött a igazi haláltánc. A lovasságnak segítségére jöttek az erdőben elrejtett gépfegyverek, meg a tüzérség. Nem kimélték saját embereiket sem, golyózápori zudítottak reánk. Én alólam két lovat lóttek ki, míg a harmadikon sikerült visszajutnom a táborba.

Leánykérés a lóárookban.

— Október 13-ika volt. Már ekkor a kozákok sorai nagyon megritkultak és a mi lovasságunk még mindég nagyon sok volt. Nehogy hiába töltsük az időt, gyalogosan kezdtünk harcolni mi is. A ló hátáról lóárokból kerültünk és én is karabélyal pótoltam, amit a lóhátról szerettem volna a muszkának adni. Október 10-én kerültünk a lóárokból. A muszka legalább háromszoros tulerővel állott velünk szembe. A mi fedezékünk pompás volt. Mögöttünk nagy kiterjedésű erdő jó fedezéket nyújtott a segédc csapatoknak. Azt hittük, hogy egy napi lövöldözés után csak előre jutunk. Eltelt azonban a második nap is és mi még mindég a lóárokból voltunk. Fejünk felett úgy zúgott az orosz golyó, mint a szél. Nem sajnálta a muszka a löszert. Hogy mily nagy mérvű volt a löszert pocsklás, legjobban illusztrálja az, hogy a mögöttünk lévő erdő első sor fáját valósággal rostává lóttek annyira, hogy a hatalmas százados fák kidőltek. Az orosz nem mert kijönni. Mi sem akartuk pocskolni az ember vért. A löszerttel is takarékoskodtunk. Rettenetesen unalmasan telt az idő. Hiába, a halál osztogatását és várását is megunja az ember. Okt. 13-án d. e. 120 töltényt lóttek ki, aztán magam mellé tettem karabélyomat. Mit tehet ilyenkor a katona. Haza gondol. Haza az édesanyjára aztán egy barna lányra, akivel oly sokat bosztonozott, akivel oly sokat korzózott stb. stb. És éppen itt a lóárokból, ahol 50 centiméterrel az ember feje felett ott suhog acélfátyolban a halál, nyugodtan elővettem a jelentéskönyvem s két lapot kitépve irtam. Egyenesen annak a kis barna lánynak irtam. Nem arról, hogy lövöldöznek ránk, hogy most lóárokból vagyok, hanem bocsánatot kértem, hogy nem tudok ott lenni személyesen és nem tudok feszesen tisztelegve beszélni a papával, de egy kis epizód, a világháború most nem engedi meg. Hanem ettől a kis formalitástól tekintsenek el. Vegyék ugy, mintha ott lenne és személyesen mondaná el, hogy ő, az a kis barna lány a szive választottja, akit ezenel feleségül kér. A leánykérés megtörtént abban a formában, aminőben még egyáltalán nem kértek meg leányt. És a válasz sem maradt el. T. L. főhadnagy „igenti” kapott választ. A háború után meg is lesz az esküvő.

x **Megfagyott**, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű HARMAT TEJ CRÉME és hozzávaló Borax szappan Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B Telefon 13-02

Reformok a rendőrségen.

Dr Dajka Endre kapitány javaslata.

Dr Dajka Endre rendőrkapitány, aki tudvaleg jelenleg a haretéren küzdő János Gyula helyett a nagyváradi rendőrség bünyügyi osztályát vezeti, rövid működése alatt több életrevaló újítást hozott be, amelyek csak előnyére válnak közbiztonságunknak.

Ujabb Dajka kapitány terjedelmes memorandumot dolgozott ki s nyújtott át Gerő Armin főkapitánynak, amelyben új reformokat, hivatalhelyiség áthelyezéseket hoz javaslatba, különösen a tekintetben, hogy a bünyügyi osztály a kihágási ügyosztály és a bejelentőhivatal között szorosabb kapcsolatot hozzon létre.

Rámutat a csekély rendőrlétszáma, amely annál inkább érezhető, mert a rendőrök közül sokat behívtak katonai szolgálatra. A jelenlegi háboru folytán előállott szegénység, munkanélküliség stb. még fokozott kötelességeket ró a rendőrségre.

A bőségesen megindokolt memorandumban 9 pontban foglalja össze dr Dajka Endre javaslatát.

A 9 pont a következő:

1. A bünyügyi osztályra háruló ellenőrzési és nyomozati teendőknek legalább hozzávetőlegesen megfelelő ellátása céljából a rendőrlétszámra hadba nem vonult 77 tagja közül, a legügyesebb rendőr osztások be ezen ügyosztályhoz detektív szolgálatra

2. A kihágási ügyosztály által fontos kihágási ügyekben teljesítendő nyomozások megfelelő és gyors ellátása céljából ezen ügyosztályhoz szintén osztassék be detektív szolgálatra a rendőrlétszám két ügyes tagja.

3. A detektív szolgálatra beosztandó nyolc rendőrnek az őrszolgálatoknál való pótlására méltóztassék az üresedésben levő hat rendőri állás betöltése iránt intézkedni.

4. Különösen a külváros részek fokozottak éjjeli őrzése céljából méltóztassék legalább éjjel 12 órától reggel 5 óráig, amely idő alatt a büncselekmények 90 százaléka történni szokott próbaképpen kerékpáros járőri szolgálatot létesíteni, s e célból a rendőrség tulajdonát képező két kerékpár kiavítása és egyenlőre még két új kerékpár beszerzése iránt intézkedni.

5. Méltóztassék továbbá az őrszemek éjjeli ellenőrzését ez ideig gyalogosan teljesítő rendőr ellenőrök és a szolgálat vezető rendőrtisztviselők részére szintén 3 kerékpár beszerzése iránt intézkedni.

6. A város szolgálatában levő összes kézbesítők a bejelentési hivatalhoz osztassanak be és a háboru tartamára a bejelentési hivatal felügyeletével Kemény Ignác tb. r. kapitány bizassék meg.

A 7. 8. és 9. pontok egyes hivatali helyiségek áthelyezését foglalják magukban.

A reform költségeire nézve a következőket tartalmazza a memorandum.

Háttra van még ezen javaslatba hozott, városunk közbiztonsága érdekében a legsürgősebben keresztül vinni kívánatos kisebb reformok keresztül vitelének anyagi oldala. Mint említettem, tisztában vagyok azzal, hogy a város anyagi helyzete most nagyobb, sőt kisebb anyagi befektetést igénylő reformok keresztül vitelét sem engedi meg, én tehát ezzel a ténnyel számot vetve, esupán csak a rendőrség által megtakarított államségélyből bőségesen fedezetet találó újításokat hoztam javaslatba. Ezen újítások keresztül vitelére szükségeltetnek:

1. Detektív szolgálatra beosztandó 8 rendőr civilruha általya 800 K. 2. 3 kerékpár rendbehozása és öt kerékpár beszerzése 600 K. 3. Az ügyeletes szobához egy rabicfal huzása és szobafestés 80 K. 4. A bünyügyi osztályhoz három rabicfal, 4 ajtó, szoba-

festés és kályhák 800 K. 5. A bejelentő hivatalhoz egy folyosó üvegajtónak áthelyezése 40 K. 6. A detektívek új helyiségeinek kifestése és villany átszerelés 30 K. Összesen 2350 K. vagyis a mai viszonyok között is oly jelentéktelen összeg, hogy akár egy nagyobb bünesetnek, akár egy nagyobb tüzvésznek, akár egy néhány járványos esetnek, akár egy pár nagyobb élelmiszer uzsora, vagy élelmiszer hamisítás folytán elkövetett kihágási esetnek ezen befektetés árán való megakadályozásával bőségesen visszafog térülne a városnak. De hiszen bizonyára nem egy, de számtalan büneset kihágásának megelőzését s a város egész közbiztonsági helyzetének megjavítását fogja ezen aránylag csekélynek mondható befektetés eredményezni!

Ezen 2350 korona befektetésre fedezet és bőségesen mutatkozik — a fentiek szerint a városi pénztár legkisebb megterhelése nélkül.

A rendőrség fejlesztésére a múlt év folyamán nyújtott 54000 korona államségélyből mintegy 22000 koronát megtakarított a rendőrség a városi pénztár számára, a közel fél év óta betöltetlen 6 rendőri állás is 7000 korona megtakarítást jelentett a városi pénztárra nézve, a folyó évi megtakarítás is kitessz már néhány ezer koronát, méltó tehát a viszonyokat minden irányban megértő rendőrség arra, hogy az általa megtakarított több mint 30000 koronát, tizedrészét a város nyugalma érdekében saját céljaira felhasználhassa.

Lányi Antal főhadnagy repülései Szerbiában.

Lányi Antal — aki most már tábori pilóta főhadnagy — a Magyarország tudósítójának rendkívül érdekes levelében számol be eddigi haretéri működéséről. Lányi a déli haretéren végzi hadipilótai szolgálatát, amely eddig is pompás eredményekkel gazdagította az aviatike háborus történetét. A kitünő pilóta levelét, amely február közepéről keltezve a déli haretérről jött, teljes egészében ismertetjük a következőkben:

— Hányszor repültem az ellenség fölött? — írja Lányi a tudósító kérdéseire levelében. — Pontosan nem tudom; azt hiszem tizennyolcszor, vagy huszszor. A leg hosszabb utam ezek között három és félórás tura volt, messze, bent, Szerbia földjén, helyesebben Szerbia levegőjében, távolabb mint Kragujevac fekszik, úgy ettől keletre, Zagubien tul, Belgrádot többször meglátogattam, néhány bombával örömet szerezni a szép szerb fővárosnak.

— Egyik ilyen látogatásom tulajdonképpen revanche volt. A szerbek ugyanis karácsony estéjén és Szilveszter éjjel a Duna közelében fekvő községeinkre egy pár shrapnell küldtek át. Figyelmességüket honorálandó, a szerb karácsony napján, január 7-én délelőtt S. főhadnaggyal, leggyakoribb utasommal, beültünk gépembe és félóra mulva már ezernyolcszáz méter magasán körözgettünk Belgrád fölött. Előbb körülnéztünk, hogy mi ujság odalent, aztán egy két bombát szépen leküldtünk szívélyes üdvözléssel. A bombavetésben — úgy látszik — kellő gyakorlatunk van, mert a célzás jól sikerült, amint néhány másodperc mulva meg is győzdhetünk erről, amennyiben a bombák a hadügyminisztérium járdáján explodáltak s nem hatás nélkül. Rövid idő mulva ismét a Duna fölött jártunk, irány: a mi fészünk. A Duna partján elhelyezett szerb ütögek — úgy látszik — hamar értesültek a történetéről, mert amint fölénk érkeztek, néhány schrapnell-lövessel igyekeztek marasztalni bennünket még egy kissé, ezek azonban messze mögöttünk pukkantak szét, mi pedig

vigan suhantunk át a napsütötte tájak fölött ebédelni, haza. Fönn bizony kissé hideg volt, de mi a partunknál egy szép siklórepüléssel leereszkedtünk nyolcszáz méterig, ahol kellemes, langyos levegőrétegre találtunk, amelyben a félórás utat, utasommal véleményesrét váltva, tettük meg.

— A jelenlegi déli helyzetben — azt hiszem, — egyébként repülőszázadaink működése foglalkoztatja leggyakrabban a szerbeket. Gépeinkre, földérintő és egyéb repüléseinknél a szerb tüzérőség és gyalogság bőven pocékolja municióját, amiért azonban csöppet sem haragszunk — nekünk nem árt és annyival kevesebb lesz a löszérük. A déli haretér mostani esőndesebb napjaiban a repülők működése változatlanul folyik tovább s néhány megerősített városok gyakran kénytelenek elviselni bombáinknak valószínűleg kellemetlen és zavaró hatását.

Mint értesülünk a hadvezetőség a kiváló hadipilótát a török hadsereghez rendelte szolgálattételre s ott a Szuez esatorna környékén fog felderítő repüléseket végezni.

..HIREK..

Tájékoztató.

Február 26. Kath. Kör. közművelődési estély d. u. 5 órakor.

Február 28. Nagyváradi Takarékpénztár közgyűlése d. e. fél 11 órakor.

Március 4. Közig. bizottsági ülés a városházán d. u. 3 órakor.

Március 7. Kath. Kör közművelődési estélye d. u. 5 órakor.

Március 11. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Március 12. Kath. Kör közművelődési estélye d. u. 5 órakor.

Március 19. Kath. Kör közművelődési estélye d. u. 5 órakor.

Március 25. Kath. Kör közművelődési estélye d. u. 5 órakor.

Küldjünk katonáinknak thermosüvegeket, teát, konyakot, likört, csokoládét, caest.

Az adományokat köszönettel fogadja s a hadtestparancsnokságokhoz juttatja a honvédelmi miniszterium *Hadsegélyző hivatala*, Budapest, IV. Váci-utca 38.

* **Herceg Ferenc Nagyváradon.** Magyarország legnagyobb élő írója: *Herceg Ferenc* vasárnap Nagyvárad vendége lesz; a Vörös-Kereszt Egyletben fog előadást tartani. Az illusztris vendég előadásával kapcsolatban a Vörös-Kereszt Egylet a Katholikus Kör Szent László termében fog ünnepélyt rendezni.

A nagyérdékü előadás műsora a következő lesz:

1. Honvédszenekar játéka.
2. Hlatky Endre főispán üdvözlő a vendéget.
3. Herceg Ferenc előadása.
4. Bihari Akos szavalata.
5. Honvédszenekar játéka.

* **Előléptetett tüzérek.** A király a 19-ik tüzérezredbeli Lorant Arthur, Greilinger Ferenc, Stauber Richárd és Bleier Ferenc tart. hadnagyokat főhadnagyká, Neuhold Ede tart. zásztóst tart. hadnaggyá léptette elő.

* **A Kath Kőr vetítő-estéje.** Zsuffolásig megtelt a Kath. Kőr Szent László-terme a tegnapi vetítő-est alkalmából. Dr. Némethy Gyula tb. kanonok, a papnövelde tudós tanára tartott rendkívül vonzó előadást Szentpétervárról és Moszkváról. Szobbnél-szebb képekben mutatta be az oroszok két fővárosát s minden egyes épület és műemlék képénél rávezette a közönséget, hogyan kell annak művészi becsét meglátni és értékelni. A tudós és szellemes előadót a közönség zajos tapsokkal jutalmazta. Befejezésül a vetítő gép ügyes kezelője, Bordé Ferenc mutatta be néhány igen sikerült felvételét a nagyváradí ródlipályáról. — Jövő kedden a vetítő-est, tekintettel P. Bernhard Zsigmond akkor kezdődő konferencia-beszédeire, nem fog megtartatni; a legközelebbi vetítő-est március 9-én lesz, amikor Ruzicska debreceni tanár saját fölvételei kapcsán fog előadást tartani a Garda-tóról és Ares vidékéről.

* **Kitüntetett katonák.** A hivatalos lap közli, hogy Báthory László, Nagy Márton, Kiss László és Altmann Mór 4-ik honv. gyalogezredbeli zászlósok, Hartmann Ferenc őrmester, Molnár Sándor szakaszvezető, Biró Lajos, Varga János és Molnár Imre tizedesek szintén a 4-ik honv. gyalogezredben, továbbá Mónus Lajos 4-ik népf. hadtápszázalóbeli őrmester az I. oszt. ezüst vitézségi érmet, a 4-ik honv. gyalogezredbeli Balog László és Czentye Sándor törzs-őrmesterek, Cseh János és Fehér Lajos őrmesterek, Pap Imre c. őrmester, Seiler Mátyás, Makó János, Barta Pál, Ruzs Axente, Nagy Géza és Valkai Márton szakaszvezetők, Tóth János, Dutkon István, Kralik Mátyás, Gonda Mihály, Hapek Ferenc, Steigauf János, Béres István, Porucz János és Müller József tizedeseknek, Szommer János, Körösi Péter, Csöflika János és Veres Ferenc honvédeknek, Spajmok Gregor tisztiszolgának, végül Kócsa Mihály IV.-4. népf. hadtápszázalóbeli népfölkelőnek a II. oszt. ezüst vitézségi érmet adományozta a király az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásuknak elismerésül.

* **Hadi beszédek.** A henvédelmi minisztérium Hadsegélyző Hivatala népszerű füzetekben kiadja azokat a tanulságos és lélekemelő beszédeket, amelyeket a háború óta legkiválóbb államférfiaink, főpapjaink, tudósaink, íróink és politikusaink tartottak a nyilvánosság előtt, az országos Hadsegélyző Bizottság felolvasási sorozatán. A hazafias, igaz magyar szellemtől áthatott beszédek retorikai szempontból is rendkívül becsesek. Gondolatokban gazdag, gyönyörű munka valamennyi; a közönség jól teszi, ha a tizfilleres füzeteket megvásárolja és összegyűjti. Nagyszerű és maradandó emlékei lesznek e füzetek annak a hazafias föllángolásnak és együttérzésnek, amely a nemzet minden rétegét oly megható módon egyetlen táborba terelte a magyar nemzeti becsület és a magyar nagyság védelmére. Eddig gróf Apponyi Albert, Csernoch János, báró Hazai Samu, gróf Tisza István, gróf Andrássy Gyula, Prohászka Ottokár és Rákosi Jenő hadibeszédei jelentek meg. A füzetek Az Általános Beszerzési és Szállítási R. T. útján (Budapest, V., Kádár utca 4.) rendelhető meg, de kaphatók a dohánytőzsdékben is. A befolyó tiszta jövedelmet a háboruban elesett vagy a kapott sebek következtében elhalt katonák özvegyei és árvái javára fordítják.

* **Közművelődési-est a Kath. Kőrben.** Február 26-án, pénteken tartja meg a Katholikus Kőr fényesen összeállított műsorral a második böjti estélyt. A műsor a következő számokból áll:

1. a) Heller, Rondót. b) Scharwenka idyl. Zongorán előadja Bagossy Ella.

2. A nevelés ideálja beszéd, tartja Szilágyi Dózsa.

3. Schumann dalok. Éneklő Seh Gitto. Zongorán kíséri Szalay Aladár.

A szenzációsnak ígérkező közművelődési-est pénteken délután 5 órakor fog kezdődni.

* **A szövetkezeteknek adják a rekvirált gabonát.** Az Országos Gazdaszövetség tegnap kérelemmel járult az alispán elé. A szövetség arra kéri Fráter Barnabás alispánt, hogy a rekvirált gabonát a megyében minden községben a hitelszövetkezeteknek adják ki kiosztás végett. Ez a kérelem tulajdonképpen támogatója volna a szövetkezetek által már előzőleg beadott kérelmeknek. Értésülésünk szerint annak idején a rekvirált gabonát igen helyesen, tényleg a szövetkezetek fogják megkapni. Az alispán emez intézkedése rengeteg visszaélésnek fogja útját szegni.

* **Mendelényi Béla hősi halála.** Szomorú hírt hoztak tegnap az északi harctérről hazatérő sebesültek. A nagyváradí népfölkelő tisztikarnak egyik örök jó kedvű tagja, dr. Mendelényi Béla hadnagy az oroszokkal szemben vívott esatában elesett. Mendelényi Béla közismert egyéniség volt Nagyváradon. Fiatalabb éveiben nagyváradí ujságíró volt. Majd városi tisztviselő lett s később letette az ügyvédi vizsgát. Alig hangzott el a mozgósítási rendelet, Mendelényi azonnal becsukta ügyvédi irodáját s felöltötte a csukaszürke egyenruhát. A déli harctérré ment. Résztvett a mitrovicei véres esatában, mikor az ütközetben elbukott és oly súlyosan ütötte meg magát, hogy haza kellett jönnie. Alig épült fel, már ismét szerb földön volt. Ezután még egyszer haza jött betegen. Felépülve az északi harctérré vezényelték, ahol állandóan tüzben volt. Szinte a vakmerőségig ment a bátorságával Mendelényi és főként ennek is tulajdonítható hősi halála. Az északi harctéren az oroszok rettenetes heves támadást intéztek a magyarok lövészárkai ellen. Mintha ismét kitért volna az oroszokon a lőszér pocsklás dühe, oly irtózatos golyózáport zúdítottak a magyar lőárkokra, hogy pillanatig se lehetett felemelni a fejeket. És ebben a borzalmas golyózáporban Mendelényi felállott a lövészárkban s mintha csak a váradi körzón volna, le- s fel sétált. Tisztársai s katonái figyelmeztették, hogy ne tegye ki magát a biztos veszélynek Mendelényi, aki már jó ideig harcolt a szerbek ellen, mosolyogva válaszolt:

— Voltam én már komolyabb bálban is!

Ebben a pillanatban egy golyó homlokra talált, s a hatalmas termetű ember meg-rázkódva élettelenül rogyott össze bajtársai szemeláttára. Az elhunyt halálának híre tegnap az egész várost bejárta s nagy részvétet keltett minden felé. Egy kis leánya gyászolja.

* **Megint orosz foglyok.** Tegnap este ismét két orosz hadifoglyokat szállító vonat érkezett a pályaudvarra. Az egyik vonat hatszáz, a másik pedig négyszáz orosz

foglyott hozott magával. A foglyok legnagyobb részét közkatonák voltak. A hadifoglyokat Bukovinából hozták és egy ausztriai foglyótáborba szállították hajnalban tovább.

* **A népfölkelők behívása.** A nagyváradí m. kir. 4. népfölkelő parancsnokság 1-21-1915. számú megkeresése folytán ezennel felhívom a Nagyváradon tartózkodó 1874. évben született és ennél fiatalabb évfolyambeli A) alosztályú (katonailag kiképzett) népfölkelőket, hogy 1915. évi február hó 26-án (Pénteken) reggel 7 órára a népfölkelő parancsnoksághoz (Rákóczi ut Markovits-ház) a törvényes követelmények terhe alatt okvetlenül vonuljanak be. Segédszolgálatra vagy betegnek minősítettek és a tanítók is a jelzett évfolyamig bevonulni tartoznak. Bevonulni csak azok nem kötelesek, kik felülvizsgálaton bocsáttattak el és azok, akik a lovasságnál szolgáltak. Figyelmeztetem a bevonulni kötelezetteket, hogy aki ezen behívási parancsnak nem engedelmeskedik, amennyiben mulasztása nem véltlen, vétséget követ el, ha azonban a mulasztás 8 napnál tovább tart, a cselekmény büntetést képez. Az 1890. évi XXI. t.-e. 4. §-a értelmében a vétség büntetése egy hónaptól három hónapig terjedő fogság, a büntetést hat hónaptól két évig terjedő börtön. Nagyvárad, 1915. február 23. Eleméry Ferenc, katonaiügyi tanácsos.

* **Gyászünnepély a debreceni vértanuk emlékére.** Még élénk emlékezetben él az a rettenetes merénylet, amelyet istentelen kezek követtek el a magyar gör. kath. egyház feje ellen s amely a maga véres borzalmasságával megelőzte a trónörökös-pár tragédiáját. Orosz kéz játszott közre mindkettőben, az orosz pánszláv propaganda kezdte vele a nemsokára kitörő háború útját egyengetni. S az első áldozatok Jankovich Mihály hajdudorogi gör. kath. vikárius, Slepkovszky János püspöki titkár és Csath Sándor egyházmegyei ügyész voltak. Tegnap, febr. 23-án volt a szomorú eseménynek első évfordulója, amelynek emlékére a Kath. Népszövetség debreceni helyi szervezete a debreceni róm. kath. és gör. kath. egyház közönségének bevonásával megható gyászünnepélyt rendezett.

A gyászünnepély a következőképpen ment végbe:

Reggel 9 órakor a róm. kath. templomban ünnepélyes requiem volt, melyen Nagys. Gróf Ferenc prepost kanonok, plébános celebrált.

Mise alatt az Egyetértés dalárda szép gyászdalokat adott elő.

Délelőtt 10 órakor a görög kath. templomban társas gyászmise volt, melyet Papp János esp. lelkész Slepkovszky Sándor plébános és Papp Gyula plébános koncelebrált.

A gyászmise után a közönség kivonult a róm. kath. temetőbe, ahol a nemzeti vértanuk sírját ünnepélyesen megkoszorúzták. Az emlék beszédet dr. Gévay Béla ügyvéd a Kath. Népszövetség ügyésze tartotta amely után az Egyetértés-dalárda megható gyásznépeket adott elő.

A martir-halált halt vértanuk emlékének megőrzésére igazán méltó kifejezésre talált a szép és impozáns gyászünnepélyben.

* **Bolti tűz a Rákóczi-uton.** Tegnap este 8 óra tájban kigyulladt Kardos L. és társa Rákóczi uti rőfösáru-kereskedése. A kivonult tűzoltóságnak egy fél órai munka után sikerült a tüzet eloltani. Az áruraktár fele elégett, de a kár biztosítás útján megtérül. A tüzet a kályhából kipattanó szikra okozta.

*** Egy váradi joghallgató hősi halála.** A minden megnyilvánulásában gígaszi háborus küzdelem sorompóba szólította a fiatalságot is, hogy teljes erejével, hazafias lelkesedésével és bátor kötelességteljesítésével gazdagítsa és erősítse azt a nagyváradi munkát, amelyet a hazánkat fenyegető nagy veszedelem megkövetel. Ennek a magyaros bátorságnak és őszinte hazafias érzésnek hősi áldozatává lett *Bujdos Aladár* III. éves joghallgató, aki Galiciában, L. község templomának közvetlen közelében adta át lelkét a Mi denhatónak. A fiatal és nagy ambícióju joghallgató, mint tartalékos zászlós vett részt először a szerbiai küzdelmekben, ahonnan sebesülten tért vissza. Felgyógyulása után a leglángolóbb lelkesedéssel ment az északi harctérre, ahova a parancs szőlította. Számos véres és nehéz harcban vett részt és mindig a legpéldadobbató bátorságot tanusította. Egyik ütközetben egy ellenséges golyótól találva, elesett hazájáért és királyáért 22 éves korában. A hősi lelkü fiatal joghallgató holttestét tisztársai katonai pompával helyezték el örök nyugalomra a L. i templom kertjében. Az elesett zászlósban Bujdos János jákóhodosi jegyző fiát gyászolja.

*** Eke-, kapa-, boronaszabadalom.** *Kádár Gyula* nagyváradi feltaláló bemutatta szerkesztőségünkben érdekes szabadalma rajzait, melyek új rendszerű ekéjét s boronavetőjét ábrázolják. A feltaláló egyuttal bemutatta a találmányának gyakorlati hasznát igazoló óriási kalászköteket is, melyek igazán ritka szép példányok. A feltaláló ezzel kívánja igazolni, hogy a saját találmányu földmívelő eszközökkel megművelt föld jóval termékeesebb, mint a szokott eszközökkel történt földmívelés után. Bizony elkélne egy jó termés, mert ez fél győzelem volna.

*** Halálozás.** Az előkelő Péterffy család mély gyász sujtotta, özv. *Péterffy István* né szül. Gyurtsák Ilona elhunytával. Az alig 54 éves urinál Péterffy Istvánnal töltötte özvegye napjait Budapesten, ahol hosszas szenvedés után tegnapelőtt meghalt. Az elhunytat Nagyváradon is széles körben ismerték; édesatyja Gyurtsák I. béli püspökségi uradalmi tisztartó volt, özv. *Ficzek Lajos* né és *Mayr Sándorné* pedig testvérüket gyászolja az elhunytban. Temetése ma, február 24-én délután 3 órakor megy végbe Budapesten, a Kerepesi uti temető halottas házából.

*** Az Apolló-színházban** szinre kerül szerdán és csütörtökön *Az élet iskolája* szinmű 3 felvonásában a főszerepben *Valdemár Psilander*. Az előadások kezdete 5 órakor.

*** Katona-temetés.** A es. és kir. tartalékkórház parancsnoksága közli, hogy *Mihorczik József* lengyel legionista ezredbeli róm. kath. közlegény, *Nikolájesuk Iván* I. szekerésosztálybeli kocsis és *Kozarek István* 58-ik gy. e.-beli közlegény temetése ma 24-én délelőtt 10 órakor lesz a csapatkórház halottas házában, honnét a Rulikovszky uti temetőbe viszik s helyezik nyugalomra.

*** Kettős öngyilkosság.** *Vidosits József* kőműves és felesége *Paisz Veron* kórház-utcai lakásukon öngyilkossági szándékból szénigázatot fejlesztettek s hogy a halál biztosabb legyen, fölvtágták ütőereiket, mindketten meghaltak voltak. Az olasz temető halottas házába szállították mindkettőjüket, ahonnét ma temetik.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a *Farkas-féle Rumkivonattal*. A utasítással 50 fill. Kapható kizárólag *Farkas István Apolló drogeriájában* Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

*** Kiadó** a Nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara épületében (Teleki u. 11.) egy garçon lakás és az alagsorban egy műhelyhelyiség, azonnal.

*** Keresek** 3 szobás udvari lakást a Hidegser vagy Kálvária utcán kerittel, mely a hegyekre nyílik, bérbé vagy megvételre. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Megvételre keresek katonai Boknyerget. Oláry, Rákóczi-ut 7.

x Kőhögés, hurut, rekedtség lenel használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható *Farkas István Apolló drogeriájában* Rákóczi-ut 7/B.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a ház mesternél, *Szent János-utca 3. szám.*

*** Értesítés.** Azon t. üzletfeleinket kik intézetünknel 6% os hadikölcsön kötvényeket jegyeztek, értesítjük, hogy kívánságukra az ideiglenes kötvényt a nyugta ellenében már kiadhatjuk. *Nagyváradi Ipartestületi Hitelszövetkezet. Mezey Mihály-u. 4.*

*** Ingatlan eladás.** Nagytelky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők *Kossuth-utca 3. szám* alatti irodánkban. *Hungária cipőgyár r.t.*

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — *Kossuth-utca 2. szám* alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a *Polgári takaréknál.*

x Családi rum vaníliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kintűnő Theák kaphatók, *Farkas István Apolló drogeriájában* Rákóczi-ut 7/B.

x Kiadó lakások. A kamara székházában, (Teleki-u. 11. sz. a.) az alagsorban 2 műhely helyiség, a földszinten pedig egy garçon lakás kiadó.

*** A Polgári takaré- és segélyszövetkezet** felszámoló 17-ik évtársulatának törzsetétei a reá eső osztalékkal együtt f. hó 5-től kezdve d. e. 9-12-ig kifizettetnek.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők**

legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczy-uton kapható.

x Kiadó. Négy szobás utcai modern lakás előszoba, fürdőszobával. Ugyanott kétszobás udvari lakás mellékhelyiségekkel jutányos áron május elsőre. *Lakatos-utca 10.*

x A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet X-ik évtársulatának kifizetési f. hó 9-től megkezdődnek.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11 számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a *Gazdasági és Iparbank rt.-nál.*

x Kiadó lakások. *Kossuth-utca 6. szám* alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — *Kossuth-utca 2. sz. házban* két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a *Polgári takarékpénztárnál.*

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a *Gazdasági és Iparbank rt.-nál.*

x Kiadó lakás. *Arany János u. 7. szám* alatt négy szoba, hall s mellékhelyiségekkel álló modern lakás május 1-re kiadó. Értekezhetni a *Polgári Takarékpénztárnál* *Kossuth-utca.*

IRODALOM

Uj Idők. *Herczeg Ferenc* *Magdaléna* két élete című regényét ezen a héten is folytatja az *Uj Idők*. Przemyslből a repülőgéppostán verset küldött *Gyóni Géza* a lap számára. Az *Uj Idők* közli még *Pekár Gyula* és *Józsa Jenő* novelláit, azután cikket a piramisokról, karneválokról és aktuális apróságokat. Az illusztrációk anyagban ott találjuk *Károly Ferencz József* trónörökösét és *Bárczy* polgármestert az északi harctéren, az *Augusztus* alap kórházvonatát és egyéb aktuális fényképeket az északi harctérről, a melyeket az *Uj Idők* fényképesze készített. Az *Uj Idők szerkesztősége* és kiadóhivatala *Budapest, VI., Andrássy-ut 16.* Az előfizetési ár egész évre husz, félévre tíz, negyedévre öt korona.

A világháboru dalaiból. A világháboru tartama alatt a *Lajos* asztaltársaság már több esetben alkalmat keresett arra, hogy a szegény gyermekek felruházásán kívül szerény összegeket juttasson a hadbavonuló hősök itthon maradt családtagjai és árvái számára. Most *Tompa Kálmán*, az ismert nevű szinész-poéta, aki a *Lajos* asztaltársaságnak egyik alapítója, felajánlotta a világháboru alatt verseit az asztaltársaságnak, hogy az azok kiadásából befolyt jövedelemmel hozzájáruljon a harcoló hősök itthonmaradottainak segélyezésére. A verskötet *Láng József* kiadásában nem sokára meg fog jelenni, s 60 fillér áron lesz kapható. A jótékony cél előmozdítása érdekében az asztaltársaság előfizetési izeket bocsátott ki, amelyek *Láng József* könyvkereskedésében kaphatók, ahová március 10-ig okvetlenül vissza kell őket szolgáltatni.

A „Vasárnapi Ujság“ február 21-iki száma leginkább a kárpáti harcokról közöl érdekes képeket: *Bukovina* visszafoglalásáról, a *Dukla* körüli csaták színhelyeiről. A galicai harctérről igen érdekesek a 2. tiroli vadászrezd zászlószenteléséről szóló képek: A zászlót a király adta az ezrednek. Szépirodalmi olvasmányok: *Szemere György* regénye, ekk tűzérsgünkről, és irodalmi újdonságokról, *Strug András* rendkívül érdekes lengyel regénye, mely az 1905-iki lengyel forradalomról rajzol nagyszabásu képet. Egyéb közlemények: a német tengerészet vezéreinek képei, a háboru napjai s a rendes heti rovatok: *Irodalom és művészet*, *Sakkjáték*, *Halálozás*, stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadó hivatalában (*Budapest, IV., Egyetem utca 4. szám.*)

Kinek jár segély? A behívottk hozzátartozóinak segélyezése, a rokkantak járandóságai és az elesettek özvegyeinek és árváinak ellátása az egész társadalom egyik égető gondját képezi. Mindenkit a lehető leggyorsabb uton kell állami segélyben részesíteni: ez a főcél Sajnos csak nagy erőfeszítéssel valósítható meg, mert az érdekeltek nagy tömege a már megállapított segélyek mértékét és azt a módot, amellyel a segé-

lyek megkaphatók sem ismeri. Ezt a tájékoztatást lesz hívatva megszüntetni a „Kinek jár segély?” című füzet, amely most jelent meg a könyvpiacra. Az ügyesen szerkesztett könyvecskét a törvények és rendeletek alapján dr. Pongrácz Jenő állította össze, rendkívül áttekinthetően és világos népszerű magyarázatokkal. A könyvecske legfőbb érdeme, hogy olcsó, mindenki által könnyen megszereshető. Példányonként ára 20 fillér. Kapható minden könyvkereskedésben.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerda: Lili. (Sz. Zsigmond Anna-val.)
Csütörtök: Asszonyfaló. (Dr. Frau-fresser.)
Péntek: Erdészleány (Sz. Zsigmond Anna-val.)
Szombat délután: Hazafis kabaré; este: Troubadour. (Diszlocadás.)
Vasárnap délután: Vilmos huszárok; este: Művész est.

Sz. Zsigmond Anna a Liliben.
Sz. Zsigmond Anna urasszony ma szerdán este újból megjelenik a Szigligeti-színház színpadán és ez alkalommal Herveé bübajos zenéjű operettjének, a Lili-nek címszerepét játsza, amelyben nemcsak kedves, kellemes csengésű hangja fog kiválóan érvényesülni, hanem Lili hármasszerepében bőséges alkalma kínálkozik nagyszerű játéknak dokumentálására is. Sz. Zsigmond Annán kívül hármasszerepekben lépnek fel Medgyaszay (Chnebara), Varsa Gyula (Batteliers báró) és Leóvey Leó (Saint Hypolése)

Sz. Zsigmond Anna az Erdészleányban. Kétségtelenül élénk emlékeztében van még a közönségnek az a méltán páratlan mondható siker, amelyet nálunk Sz. Zsigmond Anna urasszonynak annak idején az Erdészleányban aratott. És azt az élvezetet, amely a mai napig is feledhetlen maradt a közönség számára, most még fokozott mérvben kapja pénteken este a publikum, amennyiben az Erdészleány ez alkalommal teljesen új betanulással kerül színre.

A szombati kabaré. Szombaton d. u. a szintársulat kabaré-előadást rendez, amelynek az a célja, hogy a nálunk roppant népszerűvé vált színházi kabarékat a közönség legszélesebb rétegei számára is hozzáférhetővé tegye. Eppen ezért olyan mérsékelt helyárakat állapított meg a színház vezetősége szombat délutánra, amelyek a vasárnap délutáni helyáraknál is olcsóbbak és így bizonyosra vehető, hogy a színház változatos és mulattató műsora szombati kabarét zsufolt ház fogja végignézni.

Legujabb táviratok.

Sikeres küzdelmeink a Kárpátokban.

Budapest, február 23. (Hivatalos.) Orosz - Lengyelországban lényeges esemény nem történt.

Nyugat-Galiciában a tüzéségi és egyéb harci tevékenységet a látást megnehezítő időjárás akadályozta.

Kárpáti arcvonalon az orosz támadások az ellenség jelentékeny

vesztéseivel mellett a szokott módon összezuzódtak. *Hét tisztet és 550 főnyi legénységet elfogtunk.*

Dnjesztertől délre a harcok tartanak. A csatatéren kipróbált horvát csapatoknak sikerült eredményes támadással az oroszokat több helyesből kivenni, erősen megszállott magaslati állásokat az ellenségtől elfoglalni és előrenyomulva tért hódítani. Hőfer, altábornagy. (Min. eln. sajtóosztály.)

Az entente követelőzik Bulgáriával szemben.

Budapest, február 23. (Tud. cenz. táv.) Szófiából jelentik a M. T. I-nak: Az entente követői felszólították a bolgár kormányt, hogy **Bulgária azonnal csatlakozzék az ententehez.** Állítólag orosz betöréssel fenyegetőztek az entente követői arra az esetre, ha Bulgária felszólításuknak nem enged. *A bolgár kormány a fenyegetőzés dacára visszautasította a követelés teljesítését.*

A mazuri győzelem hatása Romániára.

Budapest, febr. 23. (Tud. cenz. táv.) Konstantinápolyi Turánnak jelentik Bukarestből, hogy a mazuri csata Romániára *nagy hatással volt* **A oroszofilek teljesen elhallgattak.** Sasszanow orosz miniszterelnöknek az a felfogása, hogy a Dardanellákat és a Fekete-tengert Oroszország részére követeli, nagyban hozzájárult Románia oroszbarát hangulatának megváltoztatásához.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Első nagyváradai cementipar.

Készítünk granitó, terazzo, műkö és minden e szakmába vágó munkákat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyelettel. Kivonat a angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelkismeretesebb és legmesszebb menő jóállás mellett készítjük. A nagyérdemű közönség becses partfogását kerli tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
4006—1915. szám.

Hirdetmény.

A magy. kir. honvédelmi miniszter ur 500.1915. eln. számú körrendelete értelmében ezennel közzhírré teszem, hogy a Nagyváradon tartózkodó 1896, 1895 és 1891 évben született népfelkelésre kötelezettek bemutatószemléje Nagyváradon 1915. évi március 10-től, 17-ig fog megtartatni a következő sorrendben:
1915. évi március hó 10-én (szerdán) az 1896. évben született nagyváradai illetőségű népfelkelésre kötelezettek A kezdő betűtől S-ig bezárólag.

1915. évi március hó 11-én (csütörtökön) az 1896. évben született nagyváradai illetőségűek Sz-től Zs-ig, valamint az 1895. évben született nagyváradai illetőségűek A-tól N-ig bezárólag.

1915. évi március 12-én (pénteken) az 1895. évben született nagyváradai illetőségűek O-tól Z-ig, valamint az 1891. évben született nagyváradai illetőségű összes népfelkelésre kötelezettek.

1915. évi március 13-án (szombaton) az 1896. évi születésű Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségűek A-tól L-ig bezárólag.

1915. évi március 15-én (hétfőn) az 1896. évi születésű Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségűek M-től Z-ig.

1915. évi március 16-án (kedden) az 1895. évi születésű Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségűek A-tól R-ig bezárólag.

1915. évi március 17-én (szerdán) az 1895. évi születésű Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségűek S-től Zs-ig, valamint az összes 1891. évi születésű Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségűek.

Ennek folytán felhívom a fentírt születési évfolyamhoz tartozó népfelkelésre kötelezettek, hogy a meghatározott napokon mindenkor reggel 8 órakor a Lázár Vilmos-utca 3. szám alatt volt esendőriskola (régijárványkórház) helyiségében tisztán, lehetőleg megfürdve tiszta és rendez öltözetben a legszigorúbb büntetés terhe alatt okvetlenül jelenjenek meg.

Azok a népfelkelésre kötelezettek, a kik a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezethek papjelöltjei, a hittudományi tanulmányok folytatását igazoló bizonyítvány alapján a népfelkelési fegyveres szolgálat alól való felmentésüket igényelhetik.

Az igény felett a bemutatószemle bizottságban résztvevő járási tisztviselő határoz.

Azoknak a népfelkelésre kötelezetteknek, a kik végzett tanulmányaik alapján a véderőtörvény 21 § a értelmében az egyévi önkéntesi szolgálat kedvezményére igényel birtoknak, a bemutatott iskolai bizonyítványok alapján — tekintet nélkül arra, hogy mikor szerezték meg a középiskolai képzettséget — a bemutatószemle bizottság elnöke az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésének jogosultságát a népfelkelési fegyveres szolgálat illetőleg a háború tartama alatt engedélyezni.

Az orvosi, állatorvosi vagy gyógyszerészeti tanulmányokat illetőleg állatorvosi vagy gyógyszerészeti gyakorlatot folytató népfelkelésre kötelezettek alkalmasságuk esetén egészségügyi szolgálatra vagy egészségügyi segédszolgálatra való esetleges beosztásukat igényelhetik. Az igény felett bemutatott iratok alapján a szemlebizottság elnöke határoz.

Azon népfelkelésre kötelezett, a ki ezen behívási parancsnak nem engedelmeskedik, a mennyiben mulasztása nem véletlen, vétséget követ el, ha azonban a mulasztás 8 napnál tovább tart, a cselekmény büntetett képez. A vétség büntetése: egy hónaptól három hónapig terjedő fogság, a büntetett: hat hónaptól két évig terjedő börtön.

Nagyvárad, 1915. február 20-án.

Eleméry Ferencz,
katonai ügyosztály tanácsnok.

